

Carol C. Kuhlthau, Leslie K. Maniotes, Ann K. Caspari: Vođeno istraživačko učenje: učenje u 21. stoljeću

Zagreb, Školska knjiga, 2019., 308 str.

Vođeno istraživačko učenje predstavljeno je u knjizi *Guided Inquiry: Learning in 21. Century* objavljenoj 2007. godine u Sjedinjenim Američkim Državama. Predmet ovoga rada hrvatski je prijevod drugog, proširenog izdanja iz 2019. godine pod naslovom *Vođeno istraživačko učenje: učenje u 21. stoljeću*. Carol C. Kuhlthau djeluje na Sveučilištu Rutgers (New Jersey, SAD) kao profesorica emeritus knjižničnih i informacijskih znanosti. Svoj znanstveni rad posvetila je afirmaciji uloge školskih knjižnica u procesu učenja koje vodi informatičkoj pismenosti. Autorica je radova objavljenih u brojnim stručnim časopisima i zbornicima svjetskog značaja te je dobitnica brojnih priznanja iz područja informacijskih znanosti. Leslie K. Maniotes stručnjakinja je za obrazovanje i obrazovna savjetnica. U svom radu teoretizira motivaciju za učenje u kontekstu takozvanog *trećeg prostora* (eng. *third space*). Ann K. Caspari muzejska je pedagoginja s više od dvadeset godina iskustva rada na unapređenju iskustva učenja korištenjem novih izvora i okruženja.

Koncept vođenog istraživačkog učenja temelji se na konstruktivističkom pristupu učenju, a teoretsku osnovu crpi iz radova vodećih teoretičara i istraživača obrazovanja kao što su Dewey, Bruner, Kelly, Vygotsky i Piaget. Autorice Carol C. Kuhlthau, Leslie K. Maniotes i Ann Caspari u ovoj knjizi sažimaju više od dva desetljeća istraživanja tijekom kojih su kontinuirano provodile temeljitu analizu primjene *vođenog istraživačkog učenja* u praksi. Kao rezultat spomenutih istraživanja iskristalizirala su se dva koncepta koji čine okosnicu *vođenog istraživačkog učenja*. To su *proces traženja informacija* Carol C. Kuhlthau i studija o konceptu *trećeg prostora* Leslie Maniotes, koja govori o važnosti povezivanja učenja sa svijetom u kojemu učenici žive. Teorija vođenog istraživačkog učenja iznesena u ovoj knjizi popraćena je brojnim primjerima iz prakse koji su zabilježeni tijekom istraživanja. Također, tekst obiluje tablicama i grafičkim prikazima koji zorno prikazuju procese učenja.

Knjiga *Vođeno istraživačko učenje* podijeljena je na tri dijela i petnaest poglavlja. Prvi dio, *Teorijska polazišta i istraživanja*, obuhvaća prvih pet poglavlja knjige.

Cilj uvodnoga poglavlja je objasniti što je *vođeno istraživačko učenje* i zašto je ono model koji najbolje odgovara tehnološkom okruženju bogatom informacijama. U ovom poglavlju *vođeno istraživačko učenje* predstavljeno je kao okvir za osmišljavanje učenja istraživanjem. Autorice već u uvodu ističu važnost uloge *tima za učenje* koji osmišljava i usmjerava vođeno učenje na temelju širokog raspona resursa. Koncept *tima za učenje* detaljnije je objašnjen u devetom poglavlju.

U drugom poglavlju razmatra se teorijska utemeljenost *vođenog istraživačkog učenja* u konstruktivističkoj teoriji pedagoških teoretičara i istraživača Deweyja, Brunera, Kellyja, Vygotskog i Piageta. U nastavku je razmotreno šest načela konstruktivističkog učenja, koja su, prema riječima autorica, temelj za vođeno istraživačko učenje. Ova načela zasnivaju se na saznanjima o kognitivnom i emocionalnom razvoju koji uvjetuje spoznajne sposobnosti učenika.

U trećem poglavlju predstavljena je studija *trećeg prostora* Leslie K. Maniotes u kojem se spajaju kurikulum i osobno iskustvo učenika. Objašnjeno je kako potaknuti učenike na postavljanje pitanja te razmjenu ideja s učiteljem i jedni s drugima u svrhu stvaranja istraživačke zajednice. U skladu su s tim razmotrene i strategije koje učitelj treba razviti kako bi potaknuo učenike da ravnopravno sudjeluju u istraživanju i da se povežu s *trećim prostorom*.

Četvrto poglavlje detaljnije razmatra studije o procesu traženja informacija koje je Carol C. Kuhlthau započela osamdesetih godina prošlog stoljeća. Model procesa traženja informacija (ISP) opisuje osjećaje, misli i postupke učenika dok prolaze kroz često zbunjujuće i zahtjevne faze učenja istraživanjem. Nakon što su analizirale pojedine faze učenja istraživanjem i izazove koje one nose, autorice opisuju strategije konstrukcije, odnosno metode koje pomažu učenicima kako bi svladali poteškoće u pojedinim fazama istraživanja.

U petom poglavlju autorice promišljaju o kognitivnom, afektivnom i socijalnom iskustvu učenika tijekom složenog procesa učenja te daju odgovor na pitanje o ulozi učitelja u stvaranju optimalnog iskustva učenja. Nastojeći u proces učenja integrirati znanja o kognitivnom, afektivnom i socijalnom iskustvu učenika, autorice u ovom poglavlju donose prošireni model pod nazivom *Model procesa traženja informacija i učenja iz brojnih izvora* koji služi kao referentni okvir za osmišljavanje vođenog istraživačkog učenja. Ovaj okvir

učiteljima daje smjernice za osmišljavanje, vođenje i procjenjivanje učenja tijekom cijelog istraživačkog procesa.

Drugi dio knjige, *Informacijska pismenost: pristup utemeljen na konceptima*, obuhvaća šesto i sedmo poglavlje. U ovom dijelu knjige autorice donose okvir za kurikulum informacijske pismenosti, koji se ostvaruje vođenim istraživačkim učenjem.

U šestom poglavlju detaljno su objašnjeni standardi informacijske pismenosti za učenje putem istraživanja. Ovo poglavlje nudi preglednu analizu ISTE-ovih standarda za primjenu digitalnih medija u učenju istraživanjem. U kontekstu uloge medija u učenju posebno se tematizira važnost školskih knjižnica koje stvaraju preduvjete za učenje istraživanjem.

U sedmom poglavlju detaljno je razrađen kurikulum za razvoj informacijske pismenosti koji se temelji na konceptima za pronalaženje, vrednovanje i uporabu informacija. Cjelokupan kurikulum prikazan je u tablicama, a objašnjeni su i raspravljani koncepti informacijske pismenosti koji se primjenjuju u vođenom istraživačkom učenju.

Posljednji i ujedno najopširniji dio, *Poučavanje i učenje*, obuhvaća osam posljednjih poglavlja. U ovom dijelu knjige čitatelji se mogu upoznati s općim načelima za vođenje učenika tijekom učenja iz brojnih informacijskih izvora te s različitim instrumentima za procjenjivanje i vrednovanje istraživačkog učenja.

Osmo poglavlje posvećeno je pitanju dostupnosti i kvalitete resursa kao preduvjeta za učenje istraživanjem. Razmotreno je na koji način kombiniranje različitih resursa stvara iskustva koja obogaćuju učenje. Podrobnije su objašnjene i različite vrste resursa, od onih koji su učenicima dostupni unutar školskog okruženja do resursa koje mogu pronaći izvan škole, primjerice, narodne knjižnice, muzeji, stručnjaci iz zajednice i sl.

U devetom poglavlju predstavljeni su rezultati studije o primjeni timskog pristupa u vođenom istraživačkom učenju. Na temelju provedene studije autorice donose analizu pozitivnih i negativnih čimbenika koji utječu na učenje. Kao važan čimbenik uspjeha učenja u devetom poglavlju tematizira se važnost suradnje nastavnog tima. Identificirane su ključne uloge svakog pojedinog člana

tima, ravnatelja, učitelja, školskog knjižničara, koji sudjeluju u osmišljavanju i usmjeravanju vođenog istraživačkog učenja.

Deseto poglavlje bavi se općim načelima i strategijama za vođenje učenika tijekom razvoja znanja i vještina za učenje iz brojnih informacijskih izvora. Objašnjeno je na koji način tim osmišljava različite vrste intervencija kako bi omogućio učenicima da dosegnu višu razinu mišljenja. Razmatraju se osnovne istraživačke sposobnosti učenika kao što su prisjećanje, sažimanje i prepričavanje te intervencijske strategije kojima učitelj može doprinijeti njihovu razvoju. Područje intervencije tematizirano je u kontekstu pet vrsta učenja kojima odgovaraju određene vrste intervencija.

Jedanaesto poglavlje tematizira procjenjivanje i vrednovanje kao važne sastavnice vođenog istraživačkog učenja koje omogućuju kontinuirano praćenje napretka učenika, ali i samog istraživačkog procesa. U ovom poglavlju autorice predstavljaju različite instrumente za procjenjivanje i vrednovanje istraživačkog učenja, a posebna pozornost posvećena je skupu alata pod nazivom *Mjerenje učenja tijekom istraživanja (SLIM)*. SLIM razmatra na koji način vrednovanje može biti uključeno u istraživački proces i uklopljeno u intervencije koje usmjeravaju istraživanje.

Dvanaesto poglavlje donosi detaljan opis pet vrsta učenja na kojima počiva vođeno istraživačko učenje. Ove vrste učenja omogućuju raznovrsnost različitih kompetencija i znanja koje učenici razvijaju sudjelovanjem u istraživanju. U ovom poglavlju opisano je kako se pet vrsta učenja poučava, uvježbava i procjenjuje u radionici u svrhu ostvarivanja kurikulom predviđenih standarda.

Trinaesto poglavlje nastavlja se na prethodno te detaljno analizira sadržaj *vođenog istraživačkog učenja*. U ovom poglavlju opisani su kurikulski standardi u različitim područjima kao što su društvene znanosti, matematika, prirodne znanosti, tjelesni odgoj, umjetnost itd. Objašnjeno je i kako se pojedini standard može ostvariti primjenjujući holistički pristup koji omogućuje integriranje različitih disciplina prilikom istraživanja.

Četrnaesto poglavlje analizira kompleksan proces procjenjivanja koji se primjenjuje u vođenom istraživačkom učenju. U ovom poglavlju zorno je prikazano kako pristupiti formativnom procjenjivanju svake pojedine vrste

učenja te kako rutinski upotrebljavati alate kao što su dnevnik pretraživanja i istraživačke mape u svrhu učenja i njegova procjenjivanja.

Na kraju knjige autorice sažimaju svoju viziju vođenog istraživačkog učenja te objašnjavaju motive koji su ih potaknuli da napišu ovu knjigu. Obraćaju se svim odgojno-obrazovnim djelatnicima te odgovaraju na pitanje kako započeti i održavati pozitivne promjene koje mogu unaprijediti njihov rad i radno okruženje. Konačno, autorice razmatraju konkretne pozitivne učinke koje *vođeno istraživačko učenje* ima na sve članove školske, ali i šire zajednice u kojoj učenici žive.

Pisana u formi priručnika knjiga *Vođeno istraživačko učenje: učenje u 21. stoljeću* namijenjena je svim odgojno-obrazovnim djelatnicima i svim osobama koje sudjeluju u obrazovanju, od predškolske do srednjoškolske razine: učiteljima, školskim knjižničarima, muzejskim pedagozima, ravnateljima škola i roditeljima. Knjiga *Vođeno istraživačko učenje: učenje u 21. stoljeću* nastala je u svrhu usklađivanja vođenog istraživačkog učenja s rastućim razvojem informacijske tehnologije te donosi rezultate praćenja implementacije vođenog istraživačkog učenja diljem Sjedinjenih Američkih Država. Autorice u ovoj knjizi sažimaju više od dvadeset godina empirijskih istraživanja koja su kontinuirano provodila i koja još uvijek provode u svrhu usmjeravanja obrazovanja u 21. stoljeću, koje učenike priprema za život u informacijskom okruženju. *Poticaj za promišljanje* na kraju svakog poglavlja omogućuje čitatelju da valorizira vlastiti pedagoški rad u kontekstu vođenog istraživačkog učenja te da razmotri mogućnosti za poboljšanjem uvjeta za učenje i poučavanje unutar vlastita radnog okruženja. Čitatelji se također mogu služiti četirima dodacima na kraju knjige. Dodaci A, B i C predstavljaju kronološki pregled istraživačkih studija Carol C. Kuhlthau u razdoblju od 1985. do 2015. godine. Dodatak D služi kao vodič za čitanje koji čitatelji mogu koristiti kako bi dokumentirali svoje misli i ideje dok čitaju.

Marija MARIČIĆ